

นาย สิทธิพร สมบูรณ์
นักศึกษาศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา วัฒนธรรม สังคม
มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย

พื้นที่ในการแสดงออกถึงปัญหาแรงงานกัมพูชา

เมื่อกล่าวถึงแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย ผู้คนส่วนใหญ่มักจะนึกถึงแรงงานชาวพม่ามาเป็นอันดับแรก แต่ในความเป็นจริงแล้วนั้นยังมีแรงงานอีกสัญชาติหนึ่งที่มีสัดส่วนไม่แพ้กับแรงงานชาวพม่าแต่กลับยังไม่ได้ออกกล่าวถึงมากนักในสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับแรงงานกัมพูชา ดังจะเห็นได้จากข้อมูลที่ได้มีการขึ้นทะเบียนประชากรแรงงานกัมพูชา ในปี ๒๕๖๐ ที่มีจำนวนมากกว่า ๖๕๐,๐๐๐ คน แต่ยังคงมีแรงงานอีกมากมายที่ยังไม่ได้มีการขึ้นทะเบียนแรงงาน (Migrant Working Group, ๒๕๖๐) จึงเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้กลุ่มบุคคลเหล่านั้นต้องตกเป็นเป้าหมายของผู้ที่ต้องการแสวงหาผลประโยชน์ ซึ่งมีแรงงานชาวกัมพูชาจำนวนมากต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ถูกกดขี่ด้านแรงงาน ถูกจำกัดสิทธิด้านต่าง ๆ และถึงแม้จะมีองค์กรหลายภาคส่วนเข้ามาให้ความช่วยเหลือและแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ดีขึ้น แต่ปัญหาเหล่านั้นกลับยังไม่ได้ออกพูดถึงในสังคมวงกว้างมากนัก อีกทั้งการละเมิดสิทธิแรงงานกัมพูชาก็ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ในสังคมอย่างต่อเนื่อง

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นแสดงให้เห็นว่าแรงงานกัมพูชาได้กลายเป็นกลุ่มบุคคลหนึ่งที่มีความเปราะบางทางสังคมมากที่สุด เนื่องจากแรงงานส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับสิทธิในด้านต่างๆ ที่ควรจะได้รับ การเข้าไม่ถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันตนจากการถูกละเมิดสิทธิ อีกทั้งยังขาดความเข้มแข็งในระดับกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกันเมื่อยามที่ต้องเผชิญกับปัญหา ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวเป็นข้อสังเกตที่ได้จากการลงพื้นที่ร่วมดำเนินงานภายใต้โครงการ MIG - RIGHT โดยทางมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน ได้มีการพัฒนาความร่วมมือกับองค์กรฝั่งประเทศกัมพูชา เพื่อส่งเสริมสิทธิของแรงงานกัมพูชาให้เข้าถึงบริการทางสังคมและได้รับการคุ้มครองตามหลักสิทธิมนุษยชนที่มนุษย์ทุกคนควรจะได้รับ ป้องกันการถูกละเมิดสิทธิและการค้ามนุษย์ ซึ่งกิจกรรมที่สำคัญ คือ การพัฒนาศักยภาพให้แรงงานกัมพูชาสามารถรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกันและกัน ในยามมีปัญหา สามารถพึ่งพาตัวเองได้ อีกทั้งยังเป็นการเปิดพื้นที่ให้แรงงานได้แลกเปลี่ยนปัญหาที่ไม่ใช่เพียงแคในระดับครัวเรือน แต่เป็นในระดับกลุ่ม ชุมชน และร่วมกับองค์กรที่เกี่ยวข้องเช่นมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน เพื่อสร้างพื้นที่ให้แรงงานได้แสดงออกถึงปัญหาและพัฒนาความเข้มแข็งระดับกลุ่มเพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหา โดยที่ตัวแรงงานเองได้มีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขนั้นด้วยเช่นเดียวกัน ซึ่งโครงการ MIG - RIGHT ได้ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดตราดและสมุทรปราการ ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีการย้ายถิ่นเข้ามาของแรงงานกัมพูชาเป็นจำนวนมาก หากแต่พวกเขายังคงขาดพื้นที่ในการพูดและแสดงออกถึงปัญหาเหล่านั้น

การสนับสนุนและส่งเสริมให้แรงงานข้ามชาติได้มีการรวมกลุ่มเพื่อสร้างเครือข่ายแรงงานเป็นการเปิดพื้นที่เพื่อให้แรงงานได้มีการแสดงออกถึงปัญหา ได้เล่าถึงประสบการณ์ที่พวกเขาได้พบเจอ ได้แลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะ เพื่อให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้าใจถึงความต้องการที่แท้จริงของแรงงาน เกิดการตระหนักถึงปัญหาที่แรงงานต้องเผชิญอย่างแท้จริง และสามารถนำเอาสิ่งที่ตัวแรงงานต้องการ ไปประยุกต์เป็นแนวทางในการดำเนินการเพื่อสร้างขั้นตอนหรือรูปแบบการแก้ไขปัญหาให้ตรงจุดและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

ภาพที่ ๑ ชุมชนวัดคลองเพชร ตำบลวังกระแจะ อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด

ถึงแม้การเปิดพื้นที่ให้แรงงานได้แสดงออกถึงปัญหานั้นอาจจะไม่ได้เป็นการยืนยันว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจะมลายหายไป แต่ในขณะที่เดียวกันนั้นคำว่า “พื้นที่” คือ การให้ความหมายและเป็นสัญลักษณ์ของการได้แสดงออกที่ไม่ใช่เพียงแต่การได้พูดถึง แต่คือการได้ทำให้ผู้คนได้เข้าใจกับสิ่งที่แรงงานกัมพูชากำลังเผชิญ ได้ร่วมพลังกันเพื่อเป็นกระบอกเสียงร่วมผลักดันให้สังคมเกิดความตระหนักและความเข้าใจในตัวพวกเขามากขึ้น จึงมีข้อเสนอแนะให้ทางฝ่ายรัฐบาลควรมีการเปิดพื้นที่เพื่อให้แรงงานกัมพูชาได้แสดงความคิดเห็น และร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหา โดยการเปิดโอกาสให้แรงงานข้ามชาติสามารถแสดงความคิดเห็นหรือร้องเรียนเกี่ยวกับการถูกละเมิดสิทธิผ่านทางหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้โดยตรง และส่งเสริมให้แรงงานมีการรวมกลุ่มหรือสร้างเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือและป้องกันการถูกละเมิดสิทธิของตัวแรงงานในระดับชุมชน เพื่อให้แรงงานสามารถพึ่งพาตัวเองได้ รวมไปถึงเพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารหรือพัฒนาระบบข้อมูลให้แรงงานได้เข้าถึงข่าวสารได้อย่างง่ายดาย ในรูปแบบภาษาของแรงงานเอง เพื่อส่งเสริมให้แรงงานได้มีการพัฒนาศักยภาพในการป้องกันตนจากการถูกละเมิดสิทธิและเข้าถึงบริการทางสังคมได้

อ้างอิง

Migrant Working Group. (๒๕๖๐). “สถิติ นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติ มกราคม - กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐” [ระบบออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๑, แหล่งที่มา <https://mwgthailand.files.wordpress.com/2017/02/migrant-policy-and-law-by-mwg-jan-feb17-th1.pdf>